

Düşünce Eserleri

Kategori: Düşünce Eserleri

Salı, 27 Nisan 2010 14:58 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 5044

TANITIM: Eğitim müfettişi göreviyle Anadolu'yu dolaşan Reşat Nuri, gözlemlerini, izlenimlerini, notlarını tasvir ederek öyküleştirek yazar. 1935-1945 yıllarına ait yazıların en güzel yanı dili. Bugün bile rahatça okunabilen yazılar birçok şeyin değişmediğini bazı şeylerin daha da olumsuz olduğunu göstermesi yönünden ilgi çekici.

Birinci Cilt'te yol, yolculuk, insan tipleri, ulaşım araçları, konaklamayla ilgili özellikler gibi genel gezi yazıları yer alır. 28 yazıda yazar akıcı ve sade bir anlatım kullanır :

Yollarda, Bir Ticaret Kervanı, İstasyonda, Trende, Yol, Kamyon, Şoför, Patron Hoca, Anadolu'da Gazete Kitap, Otel, Su, Yolda Hastalık 1.,2.,3., Eski Cuma, Yenilikler, Balı, Daha Dün, Bizde İlk Resimli Röportaj, Mızraklı Dede, Tulûat Tiyatroları 1,2,3, Kahveler 1,2., Otoray Yolculuğu 1: Niğde Kayseri, 2: Andaval, Memleket Sevgisi.

İkinci Cilt'te 26 yazı vardır. İnsanların ekonomik durumları, memurların halleri ve değişik insan tipleri anlatılmıştır :

Otellerde : 1.Yatak Çarşafı, 2. Varlık İçinde Yokluk, 3. Bekâr Memurlar Suikastı, 4. Yalnız Oda Davası, 5. Nine ; Rakı, Sinekler, Sokakta, Gurbet, Aynalar, Para : 1.Para, 2. Münevverlerde Para Fikri, 3.4.5 : Köylülerde Para Fikri; Anadolu'nun Bazı Eğlence Yerleri : 1. Meczuplar, 2. İzmir'in Sabri'si, 3.Oburlar, 4. Cambaz, 5. Sosyete; Bir Dost Tenkidine Cevap.

METİN: TULÛAT TİYATROLARI

Anadolu'da kaç kitap, kaç mecmua okunuyor? Bunu ne siz sorun; ne Ankara Caddesi'nin kitapçılara söylesin. Fikir terbiyesi vasıtası olarak radyodan istifademiz nedir? Şimdiye kadar hiç. O şimdilik bizi kelimesiz, fikirsiz bir yeni ahenge alıştırmaya çalışıyor. Bundan sonra dillendir de halk terbiyesi için faydalı bir şeyler söylesen ne mutlu!

Buna mukabil yüzlerce tuluat sahnesi her gece topladığı birkaç bin genç insansa durmadan söylüyor. Hem onların söyledikleri saatler ruhların en ziyade açıldığı, duygu ve fikir olarak ne duyarsa plak gibi kapıp zaptettiği saatlerdir. Müzikle, dansla gevşemiş insanların sahnedeki boyalı kadın gibi mücerret fikirlere de vurulmaya müsait buldukları zaaf saatleri...

Kantolardan sonra başlayan bu oyunların halk üzerinde, izi ölünceye kadar silinmeyen çocukluk masalları kadar tesiri vardır.

Düşünce Eserleri

Kategori: Düşünce Eserleri

Salı, 27 Nisan 2010 14:58 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 5044

Onlarda ders ve propaganda kokusu sezilmemesi de tesirlerini artıran sebeplerdendir. Propagandadan şüphe ederlerse yengeç kokusu almış midye gibi sımsıkı kapanırlar. “Sana propaganda yapıyorum” demek insanlara “Seni kandıracağım” demek gibi bir şey gelir.Söyleyeceğim şey benim esasen kabul ettiğim bir hakikat ise neden propagandaya lüzum görüyorsun?

Bir gece birkaç arkadaş bir tulûat tiyatrosundaydık. Fedr’e benzeyen bir piyes oynanıyordu. Kadın, üvey oğlunu seviyor; ondan yüz bulamayınca, kocasına oğlunun kendine sataşmak istediği yolunda bir yalan söylüyor. Baba, bağıırıp çağırıyor. Şöyle bir şey...

Baba, lâkırdısını bilmeyen son derece cahil ve iptidai bir aktördü. Saçını, başını yolarak “Üvey anandan başka kadın bulamadın mı haylaz?” diye bağıırınca kendimizi tutamadık; gülmeğe başladık.

Biraz ilerimizde oturan ve piyesi vecd içinde (kendinden geçerek) dinleyen bir efe hiddetle döndü: “Oldu mu ya? Gülünecek şey mi bu, yahu?” diye söylendi.

Bu, belki tabii bir zamanda oyundaki üvey oğlun yapmadığını yapacak, üstelik babasını da eli titremeden doğrayabilecek bir adamdı. Fakat tulûatçıların iptidai sanatı bu saat için onu burnundan yakalamış, bütün ahlâk ve insanlık duygularını harekete getirmişti.

Fırsat düşerse çocukken masalını dinlediğimiz “Tahir ile Zühre”yi bir de tulûatçılardan seyredin:

Kızı Zühre’yi evlatlığı Tahir’le evlendirmek isteyen babanın sarığına birtakım münafıklar büyü sokarlar. Adamcağız, birdenbire değişerek “Olmaz, olmaz” diye bağıırmağa başlar ve Tahir’i yaka paça sokağa, yahut hapse attırır.

Tahir, o esnada Zühre’ye manzum bazı lâkırdılar söyler. Şiirin o kadar sırası değildir ve tulûat Tahirleri beyitleri o kadar kötü ve gülünç bir ahenkle okurlar ki kendinizi tutamayıp gülersiniz.Rüyasından uyandırdığınız halktan derhal bir şikâyet sesi yükselir. “Yahu, herifler ayrılıyorlar... Bu gülünecek bir şey değil, ağlanacak şey...”

Hulâsa, seyirciler bu piyesler karşısında öyle bir çocuk inanişıyla kendilerinden geçerler, kısa bir zaman için öyle temiz ve doğru ruhlular ki aralarından sahnedeki canıye silah çekenler bile çıkar.

Düşünce Eserleri

Kategori: Düşünce Eserleri

Salı, 27 Nisan 2010 14:58 tarihinde yayınlandı.

Gösterim: 5044

Bu tiyatrolara biraz emek ve ehemmiyet verilmiş olsaydı, halka ne güzel şeyler telkin etmek mümkün olurdu.”

Reşat Nuri GÜNTEKİN (1889–1956) Gezi yazısı, roman, hikâye, tiyatro, eleştiri yazarı.

Subay babasının görevle bulunduğu Çanakkale ve İzmir’de ilk, orta ve lise öğrenimini tamamladı. İstanbul Ü. Edebiyat Fakültesi’nden de 1912’de mezun oldu.Bursa ve İstanbul’daki okullarda edebiyat öğretmenliği görevinde birçok öğrenci yetiştirdi. 1931’de eğitim müfettişi,1933-1943 arasında milletvekili, eğitim baş müfettişi ve 1950’de Paris Kültür Ateşesi oldu. Emekli olunca Şehir Tiyatroları’nda Edebi Kurul üyeliği yaptı. Kanserden kurtulamadı. Mizah ve tiyatro eleştirisi yazarak edebiyata giren Reşat Nuri, 1922’de yayımlanan Çalı Kuşu ile ünlü oldu.

Roman: *Dudaktan Kalbe, Bir Kadın Düşmanı, Kızılıcık Dalları, Değirmen, Kan Davası.* **Hikâye:** *Sönmüş Yıldızlar, Olağan İşler.* **Oyun:** *İstiklal, Hülleci, Yaprak Dökümü, Vergi Hırsız.*

KAYNAKÇA: 1.Olcay ÖNERTOY, *Reşat Nuri Güntekin*, Cem 1979. 2.Birol EMİL, *Reşat Nuri Güntekin*, Kültür B. 3.Muzaffer UYGUNER, *Reşat Nuri Güntekin*,Varlık, 1967.